

Byla C-63/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį santrauka

Gavimo data:

2023 m. vasario 6 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado Contencioso-Administrativo n.º 5 de Barcelona
(Barselonos administracinis teismas Nr. 5, Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. sausio 9 d.

Pareiškėjai:

Sagrario

Joaquín

Prudencio

Atsakovas:

Subdelegación del Gobierno en Barcelona

Pagrindinės bylos dalykas

Šeimos susijungimas – Atsisakymas susijungusiam asmeniui išduoti leidimą gyventi šalyje arba pratęsti jo galiojimą – Administracinio pažeidimo situacija – Itin sunkios aplinkybės – Išankstinis asmeninių aplinkybių vertinimas – Vaiko interesas – Atskiras leidimas gyventi šalyje

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl išaiškinimo – SESV 267 straipsnis – Nacionalinės nuostatos atitiktis Direktyvai 2003/86/EB –15 straipsnio 3 dalis – 17 straipsnis – Atsisakymas susijungusiam asmeniui išduoti leidimą gyventi šalyje arba pratęsti jo galiojimą – Administracinio pažeidimo situacija – Itin sunkios aplinkybės – Išankstinis asmeninių aplinkybių vertinimas – Atskiras leidimas

gyventi šalyje – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 24 straipsniai, 33 straipsnio 1 dalis ir 47 straipsnis – Vaiko interesas – Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, 8 straipsnio 1 ir 2 dalys

Prejudiciniai klausimai

1. Ar direktyvos 15 straipsnio 3 dalies *in fine* ir 17 straipsnio nuostatos, kuriose nurodytos „itin sunk[ios] aplinkyb[ės]“, automatiškai turi apimti visas su nepilnamečiais susijusias aplinkybes ir (arba) aplinkybes, panašias į numatytąsias 15 straipsnyje?
2. Ar valstybės teisės aktai, kuriuose nenumatyta išduoti atskiro leidimo gyventi šalyje, užtikrinančio, kad susijungę šeimos nariai, atsidūrę administracinio pažeidimo situacijoje, neliktų joje, kai susiklosto tokios itin sunkios aplinkybės, atitinka direktyvos 15 straipsnio 3 dalies *in fine* ir 17 straipsnio nuostatas?
3. Ar direktyvos 15 straipsnio 3 dalies *in fine* ir 17 straipsnio nuostatas galima aiškinti taip, kad teisė gauti atskirą leidimą egzistuoja, kai susijungusi šeima netenka leidimo gyventi šalyje dėl nuo jos nepriklausančių priežasčių?
4. Ar valstybės teisės aktai, kuriuose, prieš atsisakant pratęsti leidimo gyventi šalyje galiojimą susijungusiems šeimos nariams, nenumatytas būtinas ir privalomas direktyvos 17 straipsnyje nurodytų aplinkybių vertinimas, atitinka direktyvos 15 straipsnio 3 dalį ir 17 straipsnį?
5. Ar nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta vykdyti specialios nepilnamečių išklauskimo procedūros prieš atsisakant susijungusiam asmeniui išduoti leidimą gyventi šalyje arba pratęsti jo galiojimą, kai atsisakyta išduoti šeimos susijungimo prašymo teikėjui leidimą gyventi šalyje arba pratęsti jo galiojimą, atitinka direktyvos 15 straipsnio 3 dalį ir 17 straipsnį, Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 dalį, 8 straipsnio 1 ir 2 dalis ir Europos pagrindinių teisių chartijos 47, 24 ir 7 straipsnius bei 33 straipsnio 1 dalį?
6. Ar nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta procedūra, vykdoma prieš atsisakant išduoti susijungusiam sutuoktiniui leidimą gyventi šalyje arba pratęsti jo galiojimą, kai atsisakyta išduoti šeimos susijungimo prašymo teikėjui leidimą gyventi šalyje arba pratęsti jo galiojimą, t. y. procedūra, per kurią galima remtis direktyvos 17 straipsnyje numatytomis aplinkybėmis ir prašyti, kad būtų suteikta galimybė likti gyventi šalyje nepertraukiamai, atsižvelgiant į ankstesnį gyvenimą šalyje, atitinka direktyvos 15 straipsnio 3 dalį ir 17 straipsnį, Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 dalį, 8 straipsnio 1 ir 2 dalis ir Europos pagrindinių teisių chartijos 47, 24 ir 7 straipsnius bei 33 straipsnio 1 dalį?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

2006 m. birželio 27 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas *Parlamentas / Taryba*, C-540/03, EU:C:2006:429.

2019 m. kovo 14 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas *Y. Z. ir kt. (Sukčiavimas šeimos susijungimo atveju)*, C-557/17, EU:C:2019:203.

Direktyvos 2003/86/EB 2 ir 11 konstatuojamosios dalys.

Direktyvos 2003/86/EB 5 straipsnio 5 dalis, 15 straipsnio 3 dalis, 16 straipsnio 3 dalis, 17 ir 18 straipsniai.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 1 ir 2 dalys.

Europos konvencijos dėl vaiko teisių įgyvendinimo 6 straipsnis.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (2000 m. sausio 11 d. Pagrindinis įstatymas Nr. 4/2000 dėl užsieniečių teisių ir laisvių Ispanijoje bei jų socialinės integracijos), iš dalies pakeisto Pagrindiniu įstatymu Nr. 2/2009 (toliau – Pagrindinis įstatymas Nr. 4/2000), 19 straipsnis. Jame reglamentuojamos šeimos susijungimo esant ypatingoms aplinkybėms pasekmės, įskaitant susijusias su leidimu gyventi ir dirbti šalyje, taip pat atskiru leidimu gyventi šalyje, išduodamu sutuoktiniui ir vaikams.

Real Decreto 557/2011, de 20 de abril, por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (2011 m. balandžio 20 d. Karaliaus dekretas Nr. 557/2011, kuriuo patvirtinamos Pagrindinio įstatymo Nr. 4/2000 dėl užsieniečių teisių ir laisvių Ispanijoje bei jų socialinės integracijos įgyvendinimo taisyklės), iš dalies pakeistas Pagrindiniu įstatymu Nr. 2/2009 (toliau – Karaliaus dekretas Nr. 557/2011), pirmosios papildomos nuostatos 4 dalis. Joje numatyta galimybė išduoti leidimus laikinai gyventi ir (arba) dirbti šalyje, kai tai tikslinga dėl ekonominių, socialinių ar užimtumo aplinkybių ir nereglamentuotais ypatingos svarbos atvejais, taip pat nustatyta, kad išduodami atskiri leidimai laikinai gyventi šalyje esant išimtinių aplinkybių, nenumatytų pačiose įgyvendinimo taisyklėse.

Karaliaus dekreto Nr. 557/2011 58 straipsnio 3 dalis. Joje reglamentuojamas susijungusių šeimos narių leidimo gyventi šalyje galiojimas, atsižvelgiant į šeimos susijungimo prašymo teikėjo leidimą gyventi šalyje.

Karaliaus dekreto Nr. 557/2011 59 straipsnis. Jame reglamentuojamas susijungusių šeimos narių leidimas gyventi šalyje, neatsižvelgiant į šeimos

susijungimo prašymo teikėjo leidimą gyventi šalyje, taip pat, be kitų aspektų, leidimo išdavimo sąlygos, aplinkybės ir leidimo trukmė.

Karaliaus dekreto Nr. 557/2011 61 straipsnis. Jame reglamentuojamas leidimų gyventi šalyje galiojimo pratęsimas atsižvelgiant į šeimos susijungimą ir, be kitų aspektų, prašymo pateikimo formalumai bei sąlygos, leidimo gyventi šalyje trukmė, gavimo sąlygos, susijusios su šeimos susijungimo prašymo teikėju ir susijungusiu asmeniu, reikalaujami patvirtinamieji dokumentai ir kita informacija, kurią turi įvertinti institucijos, siekdamos pratęsti leidimo galiojimą.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Pareiškėja ir du jos nepilnamečiai vaikai turėjo leidimą gyventi šalyje dėl šeimos susijungimo – jie susijungė atitinkamai su vyru ir tėvu.
- 2 2021 m. balandžio 22 d. visi šeimos nariai pateikė prašymą išduoti ilgalaikį leidimą gyventi šalyje. 2021 m. gegužės 27 d. *Subdelegación del Gobierno en Barcelona* (Vyriausybės atstovas Barselonoje) sprendimu buvo atsisakyta šeimos susijungimo prašymo teikėjui išduoti leidimą gyventi šalyje, nes jis įregistruotas nuosprendžių registre. Vėliau 2021 m. birželio 22 d. *Subdelegación del Gobierno en Barcelona* sprendimu pareiškėjai ir dviem jos nepilnamečiams vaikams atsisakyta išduoti ilgalaikį leidimą gyventi šalyje, nes šeimos susijungimo prašymo teikėjas neturėjo leidimo dirbti ir (arba) gyventi šalyje, o ši aplinkybė neatitiko Karaliaus dekreto Nr. 557/2011 61 straipsnio 3 dalies b punkto 1 papunkčio reikalavimų.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 3 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą šalių argumentai nepateikti.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 4 Direktyvos 2003/86/EB (toliau – direktyva) 15 straipsnyje numatyta galimybė susijungusiems šeimos nariams tam tikrais atvejais išduoti atskirą leidimą gyventi šalyje. Jos 16 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad tam tikromis aplinkybėmis pagal 15 straipsnį valstybės narės gali panaikinti šeimos nario leidimą gyventi šalyje arba atsisakyti pratęsti jo galiojimą. Šios nuostatos įtvirtintos Karaliaus dekreto Nr. 557/2011 59 straipsnyje, iš kurio trečios pastraipos matyti, kad leidimas gyventi šalyje suteikiamas nepertraukiamai.
- 5 Direktyvos 15 straipsnyje, į kurį daroma nuoroda 16 straipsnio 3 dalyje, nustatyta, kad „[v]alstybės narės numato nuostatas, užtikrinančias atskiro leidimo gyventi [šalyje] suteikimą itin sunkių aplinkybių atveju“. Ispanijos teisės aktuose sunkios aplinkybės nebuvo apibrėžtos.

- 6 Karaliaus dekreto Nr. 557/2011 pirmosios papildomos nuostatos 4 dalyje numatyta, kad leidimai gyventi šalyje išduodami išimtiniais atvejais, nenustatytais Pagrindinio įstatymo Nr. 4/2000 įgyvendinimo taisyklėse. Vis dėlto neatrodo, kad šios nuostatos atitinka direktyvą, nes jose įtvirtintas savo nuožiūra priimamas sprendimas, kuris aiškinamas plačiai ir pagal kurį nedraudžiama sprendimus priimti automatiškai, o ESTT tokiam priėmimui prieštaravo, be to, administracinės institucijos, priklausančios periferinei valstybės administracijai, nėra kompetentingos priimti sprendimus automatiškai, nes įgaliojimas taip juos priimti suteiktas centrinei administracijai.
- 7 Pagal ESTT jurisprudenciją valstybės narės privalo įvertinti asmenines atitinkamų asmenų aplinkybes ir negali nuspręsti dėl priemonių, kurias taikant leidimai gyventi šalyje panaikinami automatiškai. Pavyzdžiui, 2006 m. birželio 27 d. Sprendime *Parlamentas / Taryba* (C-540/03, EU:C:2006:429) direktyvos nuostatų suderinamumas su pagrindinėmis teisėmis užtikrintas įpareigojus nacionalines institucijas atsižvelgti į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes, taikant direktyvos 5 straipsnio 5 dalies ir 17 straipsnio nuostatas.
- 8 Vis dėlto Ispanijos teisės aktuose nenumatyta jokia procedūra, kurią vykdant atitinkami asmenys galėtų remtis direktyvos 17 straipsnyje nurodytomis asmeninėmis aplinkybėmis ir kartu nepilnamečių būtų iš anksto išklaustas pagal Europos konvencijos dėl vaiko teisių įgyvendinimo 6 straipsnio nuostatas. Taigi sprendimai priimami neatsižvelgiant į susijungusių asmenų asmeninę padėtį ir tokie asmenys – paprastai nepilnamečiai ir moterys – iš karto tampa neteisėtai šalyje esančiais asmenimis.
- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad susijungusius šeimos narius, kurie leidimo gyventi šalyje neteko dėl nuo jų nepriklausančių priežasčių, galima laikyti patekusiais į itin sunkias aplinkybes. Konkrečiai kalbant, tokie asmenys yra nepilnamečiai ir struktūrinės diskriminacijos aukos visuomenėje, iš kurios jos kilusios, pavyzdžiui, moterys iš tam tikrų šalių, kuriose jos nėra apsaugotos.
- 10 Atsižvelgdamas į tai, kad 15 straipsnio 3 dalyje vartojamas imperatyvaus pobūdžio veiksmožodis „numato“, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad „itin sunkios aplinkybės“ turėtų būti apibrėžtos nacionalinėje teisėje. Taip būtų galima užtikrinti, kad direktyvos 15 straipsnio 3 dalies nuostata būtų taikoma tais atvejais, kai leidimas gyventi šalyje prarandamas dėl nuo susijungusių asmenų nepriklausančių priežasčių, kaip yra pagrindinėje byloje. Be to, leidimo gyventi šalyje bet kuriuo atveju būtų netenkama įvertinus asmeninę ir šeiminių susijungusio asmens padėtį, kaip reikalaujama direktyvos 17 straipsnyje.
- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Ispanijos institucijos tik atsisakė išduoti leidimą gyventi šalyje ir neįvertino asmens šeiminių ryšių pobūdžio, tvirtumo, gyvenimo šalyje trukmės ir šeiminių, kultūrinių bei socialinių ryšių su gyvenamosios vietos ir kilmės šalimi, o tai prieštarauja Sąjungos teisei.